UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

VI. De Dolo, & Contumacia, & in Possessionem missione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

tamen, ut ad cœptum judiciarii ordinis propoſitum feſtinemus, ex aliis juris libris cognoſcendos relinquimus.

DE IN IUS VOCANDO.
TITVLVS V.

Iudex debet habere notarium, vel duos viros idoneos, qui ſcribant acta judicii. h.d.

ERgo ſi partes neque pactionibus, neque tranſactionibus, neque compromiſſis concordes reddi poterunt, ad judicem deveniendum erit. Illud autem in primis proſpicere judicem oportebit, ne ſcilicet debitæ ſolennitates in judicio prætermittantur: adhibebitque *a* publicam perſonam, aut duos viros idoneos, qui univerſa acta judicii conſcribant, ut Innocentiana conſtitutione, in generali Concilio edita, latiùs continetur.

Initium judiciorum eſt citatio, ſine qua omnes actus regulariter ſunt nulli. h.d.

OMnium *b* autem judiciorum inſtituendorum principium, & fundamentum ſunt citationes, ſine quibus omnia, quæ adverſus abſentes in omni negotio, aut loco aguntur, viribus carent. Nam neque naturalis, neque civilis ratio quenquam indefenſum judicari permittit. Quicunque igitur cum altero judicio contendere voluerit, ante omnia curare debet, adverſarium ita moneri, ut ſeſe coram judice exhibere teneatur.

Ex quatuor capitibus eluſoria redditur citatio: & citatus à non ſuo judice non tenetur comparere. h.d.

FIt tamen interdum pluribus modis *c*, ut quis vocationi de ſe factæ parêre non compellatur, utputà ex perſonæ qualitate, loci conditione, temporis ratione, & forma citationis. Perſonæ qualitas inefficacem reddit citationem tam jus dicentis, quàm etiam in jus vocati. Nam ſi te is in jus vocet, quem tibi judicem non eſſe competentem manifeſtum ſit, dubio procul ad comparendum vocatio talis te minimè coarctabit.

Qui legitimè citatus mutavit judicem, non propterea poteſt declinare judicem, cùm ſit præventus. h.d.

SI tamen *d* contigerit eum, qui legitimè citatus fuerit, alterius poſtmodum fieri juriſdictionis, quaſi præventus, jus revocandi forum non habebit.

Citatus ad inſtantiam ſpoliatoris non tenetur comparere. h.d.

IDem juris eſt, ſi judex quidem tuus ſit *e*, ex eo tamen te mandet vocari, ut in judicio cum ſpoliatore tuo ſtare compellaris: nec enim antea comparere cogeris, quàm ad omnia canonicè reſtitutus fueris. *f*

Ex qualitate loci citatio non arctat ad comparendum. h.d.

LOcus *g* quoque, ad quem vocatus fueris, tunc invalidam reddit citationem, cùm aut incertus eſt, aut citantis non ſubeſt juriſdictioni. Idem etiam dici poterit, ſi citandus extra judicis territorium moram trahere comperiatur. Tunc enim jus dicenti impunè non paretur. Quemadmodum & ſi locus citationi deſignatus peſtilens ſit aut aliàs pro citato malè tutus. *h*

Diebus feriatis in honorem Dei etiam ex conſenſu partium non poteſt procedi. Et anguſtia temporis ad comparendum dati, vitiat citationem. h.d.

SEd & ſi te judex juſſerit adeſſe, aut inter anguſta nimis tempora, aut quæ veneranda ſint divini cultus gratia, nullas vires habebit talis juſſio *i*. Quamvis enim non prorogare, ſed expedire decet quæſtiones, uſque adeò tamen his diebus judiciorum ſtrepitus debet conquieſcere, ut niſi vel neceſſitas cogat, vel pietas ſuadeat, conſentientibus etiam partibus, proceſſus habitus non teneat.

a *Ca. quoniam contra. ext. de probatio.* b *gl. pen c. Eccleſia ſancta Maria. ext. de conſtit.* c *gl. 2. can. pen. 3. q. 2.* d *Ca. pen. ext. de foro compet.* e *gl. 2. can. pe. 3. q. 2.* f *C. ſi 5. q. 2.* g *gl. 2. c. pen. 3. q. 2.* h *C. ex parte tua ext. de appellat.* i *Ca. fi. extr. de feriis.*

Feriis indultis hominum cauſa renunciari poteſt. h.d.

ALiud *a* tamen obtinet, ſi ob hominum neceſſitates feriæ indultæ fuerint. Tunc enim acta cuncta tenent, ſi de partium proceſſerint voluntate.

Delegatus debet in citatione inſerere tenorem ſuæ commiſſionis, & deſignare auditorium: Secus eſt in ordinario. h.d.

IAm verò multum intereſt, delegatuſnè citet, an ordinarius. Ille enim, cùm aliena utatur juriſdictione, longè remotos, non niſi literis commiſſionis *b* ſuæ tenorem continentibus, & intra certa ſpacia quem vocare poterit. Et cùm proprium non habeat auditorium, certum hujuſmodi literis locum, ubi ſe citatus exhibere valeat, deſignare illum oportebit: cùm in ordinario nulla ſubſit hujuſmodi neceſſitas.

Ponit quid agendum ſit delegato, ſi juriſdictio ejus expirat in peremptorio. h.d.

ITem in delegato quæri poteſt, ſi peremptoriè *c* partes is citaverit, & earum altera, die data, ſeſe abſentat contumaciter, an ſaltem circa ultimam diei partem ſit in negotio procedendum? & utrum, ſi duxerit expectandum, ſit iterum citandus contumax? Et in hac ſpecie multùm intereſt, duret juriſdictio poſt peremptorium terminum, an expiret. Primo enim caſu, in diem alteram æquitate ſuadente judex expectare poterit, nec propterea peremptorio elapſo, pars contumax citanda erit, niſi gratiam eidem fecerit benignitas judicantis: poſteriore verò, ne fruſtrà judicialis inſtantia evaneſcat, ſi partes, cùm id noverint, ſeſe judici non præſentaverint, hora, qua congruè procedi poſſit ad exequendum, propter quod eis legitimè terminum peremptorium aſſignaverit, ad executionem liberè procedere poterit. Diſcretus tamen judex in aſſignatione peremptorii, non debet juriſdictionem ſuam, niſi neceſſitas urgeat, adeò coarctare.

Citatus poteſt ex legitimo impedimento non comparere: quo tamen ceſſante debet ſe judici præſentare. h.d.

ADhuc, tametſi omnia ſolenniter peracta fuerint, nec vocatus accedat ad judicem, quibuſdam caſibus excuſandus erit: utputà ſi facto adverſarii impeditus, aut ad majus tribunal vocatus, vel vinculis, aut infirmitate detentus, aut aliis *d* ſimilibus cauſis implicatus non acceſſerit. Debet tamen ceſſante impedimento, quanto poterit citiùs, judici ſui copiam facere. *e*

DE DOLO ET CONTVMACIA, ET IN POSSESSIONEM MISSIONE.
TITVLVS VI.

Quis dicatur contumax, & quid ſit contumacia, & quibus pœnis puniatur. h.d.

ERgo juridicè vocatus, & nulla legitima cauſa impeditus, ſi ſe judici præſentare neglexerit, adverſario accuſante, contumaciæ crimen incurrit. Eſt enim contumacia, erga judicem vel prælatum commiſſa inobedientia. Hæc autem variè juribus coërcetur: nunc enim litis damno, nunc mulcta, nunc expenſarum refectione *f*, & rei ſequeſtratione, vel Eccleſiaſticæ ſententiæ *g* innodatione ob contumaciam ſuam conventus afficitur.

Actor mittitur in poſſeſſionem rerum rei contumacis, & poſt annum efficitur verus poſſeſſor, reſervata quæſtione ſuper proprietate. h.d.

ILlud quoque videtur ordinarium, ut contumace adverſario tuo exiſtente, in poſſeſſionem earum rerum, de quibus quæſtio vertitur, vel *h* quæ aliàs ſunt in patri-

a *Ca. fi. in fin. ext. de feriis.* b *C. 2. ext. de dilat. gl. 2. c. pen. 3. q. 2.* c *C. conſuluit nos. ext. de offi. deleg.* d *C. quoniam. §. ſi autem de carnal. ext. ut lite non conteſt.* e *C. cum dilecti. ext. de dolo & contuma.* f *C. cum dilecti. in fin. ext. eod.* g *C. tua fraternitatis. ext. ut lite non conteſtata.* h *C. fin. §. in alio is. extr. ut lite non conteſtata.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

monio rei, pro modo debiti, ſi perſonalis inſtituatur actio, cuſtodiæ cauſa inducatis, ut tædio affectus reus veniat aliquando reſponſurus. Quòd ſi *a* adhuc per annum in ſua contumacia perſeveraverit, judice decernente verus poſſeſſor efficieris, ſuper proprietate duntaxat adverſæ parti defenſione reſervata. Sed ſi miſſus in poſſeſſionem *b* fructus dilapidet, ſequeſtrandi erunt, & quod diſtractum eſt in priſtinum ſtatum erit revocandum.

Si ob potentiam adverſarii contumacis non poſſit actor poſſeſſionem ingredi, vel illam amiſerit, nihilominus efficitur verus poſſeſſor elapſo anno. h.d.

SI tamen propter rei potentiam *c* ſive dolum contigerit, ut intra annum rem cuſtodiendam nanciſci non poſſis, vel etiam acquiſitam amittas, ne contumax melioris, quàm obediens, conditionis exiſtat, de canonica æquitate ſancitum eſt, ut hoc etiam caſu verus, elapſo anno, poſſeſſor actor conſtituatur.

Si reus contumax dederit cautionem de ſtando juri, nec mulctandus eſt, quòd adverſarium non fuerit paſſus eſſe in poſſeſſione. Et miſſionem paſſus reſtituetur. h.d.

HOc tamen *d* tunc obtinet, cùm reus nullam cautionem præſtitit: nam ſi de ſtando juri caverit, nec mulctandus, quòd in poſſeſſione actorem eſſe paſſus non fuerit, & miſſionem paſſus illicò reſtituendus erit.

Actor anno lapſo non reputatur poſſeſſor, ſi per eum ſteterit, quo minùs intraverit poſſeſſionem. h.d.

IDem *e* juris eſt, ſi annus lapſus eſſe proponatur, per reum tamen non ſteterit, quo minùs ante terminum & poſſeſſionem receperit, & cautionem dederit.

Excommunicatus à delegato Principis, etiam delegato mortuo non poteſt ab Ordinario abſolvi, vel alio, præterquam in mortis articulo, vel de mandato Papæ. h.d.

QVæri *f* contigit, ſi delegatus, qui reum propter contumaciam manifeſtam excommunicationis vinculo innodavit, vel petitorem cauſa rei ſervandæ in poſſeſſionem induxit, rebus eximatur humanis, an eidem juri parêre volenti, & idoneam cautionem offerenti Ordinarius abſolutionis beneficium impertiri, & poſſeſſionem reſtituere valeat? Et reſponſum eſt, quòd cùm delegatus, quoad hoc, ſit ordinario major, excommunicatus ab eo non poteſt per alium, præterquam in mortis articulo, ſine mandato ſummi Pontificis abſolutionis gratiam obtinere, vel poſſeſſionem recuperare, niſi alius ei in onere ſucceſſerit, & honore.

Paſſus miſſionẽ, ſi mortuo delegato præſtet infra annum cautionẽ de parendo juri, etiam poſt annum recuperabit poſſeſſionem. h.d.

SEd *g* ne miſſus in poſſeſſionem verus efficiatur poſt annum poſſeſſor, miſſionem paſſus coram Ordinario, vel, ſi ejus copiam habere nequiverit, coram publicis & honeſtis viris, ut quaſi præſcriptionem interrumpat annalem, offerre, ac præſtare poterit de parendo juri cautionem, ut ſic etiam poſt annum per Apoſtolicam ſedem poſſeſſionem recuperare mereatur.

In cauſis beneficialibus non habet locum miſſio in poſſeſſionem, ſed in locum ejus poterit procedi lite non conteſtata. h.d.

SEd *h* iſta quidem tunc procedent, cùm de profanis rebus erit diſceptatio; nam qui ſuper dignitate, perſonatu, vel beneficio Eccleſiaſtico obtinendis cum aliquo litigat poſſeſſore, ob partis adverſæ contumaciam in poſſeſſionem mittendus non erit, ne per hoc ad ea ingreſſus vitioſis pateat. Licebit tamen judici hoc caſu etiam lite non conteſtata diligenter examinato negotio, ipſum fine debito terminare, contumaciam abſentis divina replente præſentia.

Contra reum contumacem, ſed ſi de cauſa liqueat, poteſt ferri ſententia etiam in cauſa profana, lite conteſtata: contra alterum verò etiam lite non conteſtata. h.d.

QVod interdum etiam in profanis obtinebit, utpote *a* ſi conteſtata lite reus contumax fuerit, & de cauſa liqueat, vel actor ipſe contumaciæ crimen incurrat: quo caſu etiam lite non conteſtata inſtante reo judex & teſtes recipere, & ſententiam ferre debebit.

Si actor non venerit in termino, ad quem reum citari fecit, debet reo reficere expenſas, & cavere de in poſterum comparendo: alias non admittitur ad aliam citationem. h.d.

IDem *b* quoque actor, ſi ad terminum, ad quem adverſarium citari fecerit, venire contempſerit, venienti reo in expenſis propter hoc factis legitimè condemnabitur, & ad aliam citationem minimè admittendus erit, niſi de fideliter in poſterum comparendo idoneam cautionem dederit.

Iudex debet eſſe contentus una pœna ex pluribus, quæ contra contumacem competunt: & excreſcente contumacia poteſt transire ad alias procedere. h.d.

QVod autem diximus, juribus variè contumaces coërceri, non eſt ita accipiendum, quaſi omnes ſimul pœnas jus dicens infligere contumaci debeat, ſed quòd variarum pœnarum ſibi datur optio: unde alteram, quæ magis timeri debeat, judex à principio contentus erit, ad aliam nihilominùs proceſſurus, ſi hoc mereri pervicacitas contumacis.

DE LIBELLI CONCEPTIONE, ET OBLATIONE.

TITVLVS VII.

Actor reo comparente debet clarum judici libellum offerre, & quid ſit libellus. h.d.

IN primis igitur reo in aſſignato termino comparente judici libellum actor offert *c*, & illum ita clarum & planum, ut ex ejus inſpectione deliberare reus valeat, utrum cedere velit, an contendere, atque ut ſi contendendum ſit, diſpicere valeat judex, quemadmodum à ſe concipienda ſit ſententia. Nihil enim aliud eſt libellus *d*, quàm brevis ſcriptura, claram actoris intentionem continens, & contra adverſarium neceſſariò concludens.

Libellorum alii ſunt accuſatorii, alii conventionales. h.d.

POrrò libellorum duæ ſunt ſpecies *e*: alii enim ſunt accuſatorii, alii conventionales. Accuſatorii ſunt *f*, quibus quis aliquos apud judicem alicujus criminis reos defert: de quibus quidem in præſenti nobis non eſt inſtitutus ſermo, ſed infrà ſuo loco & ordine dicetur. Conventionales ſunt *g*, quibus in civilibus diſceptationibus utimur, dum rem noſtram, aut quam nobis deberi putamus, in judicio petimus.

Quæ debeat continere libellus: & quid ineptum, vel obſcurum libellus non obligat ad reſpondendum: & quid judex illum poſſit lacerare. h.d.

EXprimet igitur oblatus libellus, non ſolùm agentis & conventi nomen, ſed & jus dicentis, & petitam rem & actionis qualitatem. Et ſi perſonali *i* experiendum ſit actione, petendi quoque cauſa exprimenda erit: alioqui nec conventus reſpondere tenebitur, & judex libellum non legitimæ conventionis formam continentem conſcindere ac deſtruere poterit.

Plures dantur caſus, in quibus ſolennis libelli porrectio non eſt neceſſaria. h.d.

SVnt tamen caſus, in quibus ſolennis hæc libelli oblatio minimè eſt neceſſaria *k*: veluti in quibus de plano ac ſine ſtrepitu & figura judicii procedendum erit, & in quibus etiam non conteſtata lite teſtes recipi poſſunt, & alii plures.

a *Ca. 1. extr. de eo qui mit. in poſſ.* b *C. 2. ex. de ſequeſt. poſſ.* c *contingit. ext. eo. ti.* d *C. 1. eod. ti.* e *C. 2. in fin. ext. de eo qui mit. in poſſ.* f *C. paſtoralis officii. §. præterea. ext. de off. ord.* g *C. paſtoralis officii. §. præterea. verſ. veruntamen. ex. de off. ord.* h *C. uni. de eo qui mit. in poſſ. in 6.*

a *C. cauſam quæ. & c. ſeq. ext. eo.* b *C. 1. eo. tit. ind.* c *C. [illegible] ducia. §. offeratur. 3. q. 3.* d *C. 1. in gl. 1. ext. de libel. obl.* e *[illegible] ext. eod. tit.* f *Can. præſcripta ſit. §. libell. 1. q. 1.* g *[illegible]* h *C. 2. ex. eo. t.* i *C. ſi. ex. eo. t.* k *Cl. ſæpe. de verb. ſig.* *eo. ti. ex.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN